

Załącznik do Uchwały Nr / /2023
Rady Gminy Świętajno
z dnia 2023r.
w sprawie zatwierdzenia
Planu Odnowy Miejscowości Spychowo
na lata 2023 - 2030

Załącznik do Uchwały Nr
Zebrania Wiejskiego w Spychowie
z dnia 2023r.
w sprawie przyjęcia
Planu Odnowy Miejscowości Spychowo
na lata 2023 - 2030

Plan Odnowy Miejscowości Spychowo na lata 2023-2030

Spychowo
październik 2023

SPIS TREŚCI

I.	Wstęp	3
II.	Charakterystyka miejscowości	
II.1.	Położenie geograficzne	4
II.2.	Historia	5
II.3.	Demografia	6
III.	Inwentaryzacja zasobów	
III.1.	Środowisko naturalne	7
III.2.	Turystyka i rekreacja	8
III.3.	Baza noclegowa	15
III.4.	Kultura	16
III.5.	Oświata	16
III.6.	Parafia Rzymsko-Katolicka.....	19
III.7.	Infrastruktura techniczna	19
III.8.	Gospodarka	20
III.9.	Tereny inwestycyjne	20
III.10.	Kapitał społeczny i ludzki	21
IV.	Metody badań	22
V.	Ocena mocnych i słabych stron	23
VI.	Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.....	24
VII.	Wizja i misja	26
VIII.	Główne kierunki rozwoju miejscowości Spychowo	26
IX.	Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć	29
X.	Ewaluacja i monitoring	40
XI.	Podsumowanie	40

I. Wstęp

Plan Odnowy Miejscowości to jeden z istotnych instrumentów niezbędnych na drodze zmian, służących odnowie obszarów wiejskich, zmniejszaniu istniejących dysproporcji i różnic w poziomie ich rozwoju, w stosunku do terenów miejskich.

Odnowa i rozwój wsi to zespół działań, których celem jest poprawa jakości życia na obszarach wiejskich poprzez wskazanie, przeanalizowanie a następnie systematyczna praca w kierunku zaspokojenia potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Działania te umożliwią rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłyną na wzrost ich atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej.

Ważną rolą Planu Odnowy Miejscowości jest to, że stanowi on zbiór wskazówek dla władz samorządowych przy opracowywaniu kierunków rozwoju danej miejscowości, zaś jego celem jest stworzenie wizji zrównoważonego rozwoju, która prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności.

W przygotowaniu Planu Odnowy Miejscowości Spychowo uczestniczą liderzy lokalni i mieszkańcy miejscowości. Oznacza to, że w proces ten włącza się szerokie spektrum odbiorców późniejszych działań. Dzięki temu możliwe jest pokazanie potrzeb całej lokalnej społeczności, a konsekwentne realizowanie planu umożliwia mieszkańcom nabycie poczucia stabilizacji i satysfakcji. Współudział mieszkańców stanowi również istotny wkład w budowę społeczeństwa obywatelskiego.

Niniejsze opracowanie jest kontynuacją Planów Odnowy msc. Spychowo opracowanych i przyjętych do realizacji w latach poprzednich, począwszy od 2010 r. W związku ze zrealizowaniem części zadań oraz pojawianiem się nowych potrzeb, służących rozwojowi miejscowości, Plan Odnowy msc. Spychowo podlega aktualizacji co kilka lat.

Obecny Plan zawiera charakterystykę miejscowości, inwentaryzację zasobów służącą ujęciu stanu rzeczywistego, analizę SWOT, czyli mocne i słabe strony miejscowości, planowane kierunki rozwoju oraz przedsięwzięcia wraz z szacunkowymi kosztami i harmonogramem działań na lata 2023-2030. Przy jego sporządzaniu uwzględniono część zapisów Planu Rozwoju Lokalnego Gminy Świętajno i Strategii Rozwoju Gminy Świętajno, oraz zapisy uchwał budżetowych i wieloletnich prognoz finansowych gminy.

Obszarem realizacji Planu Odnowy Miejscowości Spychowo jest obszar tej miejscowości oraz sołectwa Spychowo.

Dokument niniejszy ma charakter otwarty, co daje możliwość jego aktualizacji w zależności od potrzeb i możliwości. Oznacza to, że mogą tu być dopisywane nowe zadania, a także to, że może zmienić się kolejność ich realizacji w stosownym przedziale czasowym.

II.2. Historia

W przepastnych borach Puszczy Jańsborskiej, dziś Piskiej, na wielkiej polanie nad jeziorem Pupek od niepamiętnych czasów istniała mała osada smolarzy i węglarzy wypalających węgiel drzewny, zwana Pupy. Na półwyspie na jeziorze, po opanowaniu tych ziem przez Zakon Krzyżacki, prawdopodobnie na miejscu starego grodziska pruskiego, wzniesiono warowną strażnicę - zameczek. Strażnica ta strzegła ważnej strategicznie wojenno - handlowej drogi równoległej do granicy z sąsiednim Mazowszem. Pozostałością po zamczysku dziś jest tylko nazwa półwyspu oraz okop, położony 2km na wschód od wsi. Osada leśna z czasem, w drugiej połowie XV wieku, przekształciła się w wieś czynszową, a strażnicę, która po sekularyzacji Zakonu Krzyżackiego i powstaniu księstwa pruskiego podległego Polsce straciła swoje znaczenie, przebudowano na zameczek myśliwski. W ogromnych borach w puszczy Jańsborskiej, otaczających Pupy, pełno było wszelakiego zwierza - jeleni, tur czy niedźwiedź nie był tu rzadkością. Książęta pruscy chętnie jesienią zjeżdżali na łowy. Z czasem zwierzynę wytępiono. Gośćmi w zamczku myśliwskim w Pupach bywali też królowie polscy. W czerwcu 1639 roku Władysław IV z dworem w swej podróży na spotkanie z księciem elektorem w Szczytnie nocował w zamczku. Podobnie w czerwcu 1698 roku gościł tu król polski August II Mocny podczas swojej podróży na spotkanie z księciem pruskim Fryderykiem III w Piszcu. Niestety, do naszych czasów z obu tych zamków nie dotrwał kamień na kamieniu. Od 1684 roku Pupy stały się siedzibą administracji leśnej we wschodniej części powiatu Szczytno. W miejscu, gdzie dziś stoją dzisiejsze zabudowania Nadleśnictwa Spychowo, wzniesiono wtedy pierwsze zabudowania nadleśnictwa. Bogata w grubą zwierzynę puszcza przyciągała wielu sławnych ludzi. Od początku swojego istnienia Pupy były osadą przemysłowo - rolniczą. Ziemie uprawne nie były żyzne, jedynie w pobliżu jeziora nadawały się one pod uprawę. Około roku 1645 na Pupskiej Strudze spiętrzone wody i wzniesiono kuźnicę. W połowie XVII wieku emigranci z Niemiec z finansową pomocą księcia pruskiego wzniesli na rzece młyn wodny, a w środku wsi piec do wytapiania z korzeni drzew iglastych smoły i terpentyny. Potem w tym miejscu powstała fabryka smoły, terpentyny i kalafonii, która przetrwała aż do powojennych czasów. W roku 1781 na polanie w lesie koło Pup powstała huta szkła. Korzystała ona z miejscowych surowców popiołu drzewnego i piasku. Wyroby tej huty - zielone butelki, znane były w tamtych czasach w całych Prusach. W pełni rozkwitu huta zatrudniała dwustu robotników, zaś wokół wyrosło z czasem osiedle z karczmą i ze szkołą. Gdy ceny drzewa wzrosły produkcja szkła stała się nieopłacalna. Opuszczoną hutę przejęło nadleśnictwo. Z czasem budynki huty rozebrano, z materiałów budowlanych pobudowano kilka domów w Pupach, młyn i tartak w Bystrzy.

Według kronikarza Goldbecka, w roku 1782 było w Pupach 8 chat, a w roku 1858 wraz z Pupskim Piecem - 29 chat, z około 200 mieszkańcami. W czasach Fryderyka Wilhelma I w Pupach powstała szkoła. Był to drewniany, kryty trzciną domek, który przetrwał aż do pożaru z roku 1898. Na miejscu starej szkoły w roku 1902 wzniesiono murowany budynek nowej szkoły z mieszkaniami dla nauczycieli. Mieszkańcy wsi byli w większości protestantami, stanowili oni w końcu XIX wieku 90% ludności, reszta byli to katolicy i baptyści. W roku 1903 wzniesiono istniejący do dziś kościół. Mieszkańcy wsi od dawnych czasów byli w większości polskiego pochodzenia. W Pupach osiedlali się chłopcy i wyrobnicy z sąsiedniego Mazowsza w poszukiwaniu pracy i chleba. Oprócz nich osiedlali się również Niemcy. Rozwój wsi nastąpił w końcu XIX i początku XX wieku. Budowa dróg bitych, a następnie w 1894 roku budowa linii kolejowej Olsztyn – Ełk, połączyły Pupy ze światem i ułatwiły eksploatację bogactw leśnych i rozwój przemysłu. W tym czasie zbudowano wiele murowanych domów, młyn, 2 tartaki, rozbudowano fabrykę smoły i terpentyny. Przy drodze do Kierwika wzniesiono dom gminny, w którym mieściło się przedszkole, mieszkania dla wychowawczyń przedszkola, pielęgniarki i położnej. W roku 1903 uruchomiono połączenia telefoniczne (telefon z nr

1 miał właściciel młyna Emil Neubacher). Obok dworca kolejowego zbudowano drugą w Pupach restaurację z pokojami gościnnymi. Pierwsze lampy elektryczne zapłonęły we wsi w roku 1914, zasilane prądem z elektrowni przy tartaku parowym Artura Mullera. W Pupach istniało kilka sklepów spożywczych i przemysłowych.

Wybuch I wojny światowej przerwał ten harmonijny rozwój. 23 sierpnia 1914 roku do wsi wtargnęły wojska rosyjskie. Większość mieszkańców schroniła się w lasach, żołnierze splądrowali wieś i podpalili kilka domów. Po kilku dniach wojska rosyjskie opuściły wieś i życie powoli zaczęło wracać do normy. Jednak powojenna bieda i bezrobocie szczególnie dotknęły mieszkańców. We wsi było 500 bezrobotnych. Wielu mieszkańców Pup opuściło rodzinne strony i szukało pracy na zachodzie Niemiec.

Po reformie walutowej w roku 1923, ożywiła się gospodarka wsi. Uruchomiono istniejące zakłady przemysłowe, rozwinęły się handel i rzemiosło. Coroczny jarmark zwierząt gospodarskich przynosił wsi znaczne dochody. Przed wybuchem II wojny światowej Pupy były ludną i zamożną wsią. Mieszkało tu ponad półtora tysiąca ludzi. Istniała Ochotnicza Straż Pożarna, istniał klub sportowy "Masowia", męsko - żeński chór i placówka Niemieckiego Czerwonego Krzyża. Wojna przyniosła wsi wiele strat. Oddziały Armii Czerwonej, które 25 stycznia 1945 roku zajęły wieś, spaliły 12 domów i budynków gospodarczych, cegielnię i nadleśnictwo. Po wojnie do wyludnionej wsi napłynęło dużo osadników z Mazowsza i z Kurpi. Ruszyły 2 tartaki, uruchomiono i rozbudowano fabrykę kalafonii. Uruchomiono piekarnię, ruszył handel. Jakiś czas po wojnie czynna była kolejka wąskotorowa Pupy - Rozogi - Myszyniec - Ostrołęka. W 1960 roku zmieniono nazwę wsi na Spychowo. W latach 1980 – 1990 wieś stała się zagłębiem pieczarkowym, co w znacznym stopniu, obok turystyki, stało się źródłem dochodów mieszkańców wsi. Na terenie dawnej fabryki kalafonii i terpentyny, po okresie funkcjonowania firmy Shell Gas (do r. 2009), Od r. 2018 działa firma Quercus, zaś budynek biurowy rozebrano.

II.3. Demografia

Gmina Świątajno liczy 5548 mieszkańców (dane na dzień 31.10.2023r.), co stanowi blisko 8% mieszkańców powiatu szczycieńskiego. Gęstość zaludnienia na terenie gminy wynosi 20 osoby na 1 km² i jest mniejsze od średniej w powiecie szczycieńskim, która wynosi 35 osób na 1 km².

Miejscowość Spychowo jest drugą co do wielkości wsią w gminie. Mieszka tu 961 osób co stanowi 17,3% ogółu ludności gminy. Razem z innymi, przyległymi miejscowościami liczba mieszkańców to 1252 (łącznie sołectwa Spychowo i Koczek) jest to 22,6% ogółu mieszkańców Gminy Świątajno.

Źródłem utrzymania mieszkańców Spychowa jest głównie: leśnictwo, usługi leśne, transportowe, przemysł drzewny, handel i drobna wytwórczość oraz praca najemna w okolicznych zakładach pracy. Niebagatelną rolę zajmują również w tym względzie usługi turystyczne.

Liczba mieszkańców w poszczególnych miejscowościach gminy Świątajno (dane wg ewidencji Urzędu Gminy – 31.10.2023)

nazwa miejscowości	liczba mieszkańców	nazwa miejscowości	liczba mieszkańców
Świątajno	1760	Jerominy	63
Spychowo	961	Cis	62
Kolonia	678	Powałczyn	57
Piasutno	379	Konrady	57
Jerutki	360	Kierwik	52

Jeruty	301	Nowe Czajki	45
Długi Borek	231	Zielone	23
Bystrz	136	Połom	16
Biały Grunt	128		
Stare Czajki	81	Spychowski Piec	6
Koczek	77	Niedźwiedzi Kąt	2
Chochół	71	Szklarnia	2

- miejscowości Sołectw Spychowo i Koczek

III. Inwentaryzacja zasobów.

III.1. Środowisko naturalne

Obecne Spychowo, z uwagi na położenie wśród lasów i jezior, jest atrakcyjne turystycznie. Uroda i czystość wód rozpostartych wśród rozległych drzewostanów, zagajników z urodzajem runa leśnego, stanowiskami roślin chronionych i bogactwem dzikiej zwierzyny – czynią z miejscowości wyjątkowy region rekreacyjny i wypoczynkowy. Dobrze rozwinięta jest gospodarka leśna, rybactwo. Wg legendy w Niedźwiedzim Kącie k. Spychowa upolowano ostatniego niedźwiedzia na Mazurach. Szczególną atrakcją turystyczną jest szlak Krutyni – jeden z najciekawszych i najpiękniejszych tego typu w Europie (fot. nr 3), łączący Spychowo z Krainą Wielkich Jezior Mazurskich.

widok na Jezioro Żyzdrój

Klimat

Klimat Spychowa i okolic odznacza się dużą różnorodnością i zmiennością typów pogody. Związane jest to z przemieszczaniem się frontów atmosferycznych i częstą zmiennością mas powietrza. Średnie roczne temperatury wynoszą około 6,5 °C. Najniższe temperatury z wielolecia notowane są w lutym: -4,7°C, a najwyższe - w lipcu: 17,3°C. Średnia liczba dni gorących (powyżej 25°C) wynosi 31 w roku.

Formy ochrony przyrody

- Obszar NATURA 2000 Puszcza Piska obejmuje ponad 80 % powierzchni Gminy Świętajno. W jego zasięgu znajduje się również miejscowość Spychowo.
- „Spychowski Obszar Chronionego Krajobrazu” tworzy pas biegnący przez środek gminy Świętajno ze wschodu na zachód i rozciąga się dalej na teren gmin Dźwierzuty i Szczytno.
- Obszar Ochrony Siedlisk „Ostoja Piska”

Innymi formami ochrony przyrody, które nie obejmują bezpośrednio miejscowości Spychowo, ale ze względu na bliskie sąsiedztwo i funkcjonowanie na terenie tej samej gminy nie pozostają bez wpływu na jej charakter, gospodarkę, atrakcyjność i inne aspekty, są:

- Mazurski Park Krajobrazowy,
- Zespół Przyrodniczo – Krajobrazowy „Rzeka Babant i Jezioro Białe”,
- rezerwat „Czaplisko Ławny Lasek” oraz „Pupy”;
- użytki ekologiczne „Biele” i „Kosaciec”;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego – Kierwik;

III.2. Turystyka i rekreacja

Bazą noclegową dla rozwoju turystyki są gospodarstwa agroturystyczne wokół jez. Spychowskiego, pensjonaty i liczne kwatery prywatne. Teren Nadleśnictwa Spychowo jest elementem Leśnego Kompleksu Przyrodniczego „Lasy Mazurskie”. Obiektem chronionym jest rezerwat przyrody Pupy o pow. 58,12 ha. Ochroną indywidualną stanowią drzewa uznane za pomniki przyrody (m.in. grupa dębów im. Melchiora Wańkowicza). Gniazda ptaków chronionych i rzadkich otoczone są strefami ochronnymi, gdzie nie prowadzi się gospodarki leśnej. W okolicy występują rzadkie gatunki roślin: kosaćca syberyjskiego, pięciornika norweskiego, nasięźrzału pospolitego. Utworzony w 1999 r. przy Nadleśnictwie Leśny Ośrodek Edukacji Ekologicznej oraz w 2005 r. Muzeum - pełnią rolę kulturotwórczą i edukacyjną w środowisku lokalnym. Piękno lasów wokół Spychowa opisywali m.in. Melchior Wańkowicz, Eugeniusz Paukšta i Zbigniew Kowalski.

W Spychowie i okolicach istnieje wiele miejsc i obiektów godnych uwagi. Warto wymienić:

- **Amfiteatr nad jeziorem Spychowskim.**

Amfiteatr znajduje się w samym centrum Spychowa, nad jeziorem Spychowskim. Obiekt jest własnością komunalną; powstał w 2004 r. z inicjatywy Stowarzyszenia "Przyjazne Spychowo", sfinansowano go z europejskiego programu SAPARD oraz budżetu Gminy Świętajno. Koszt budowy wyniósł około 100 tys. złotych. Co roku w amfiteatrze odbywają się wydarzenia o charakterze kulturalnym. Główne to: Powrót Juranda do Spychowa i Konkurs Sygnalistów Myśliwskich.

Amfiteatr w Spychowie

- **Leśna Ścieżka Dydaktyczna Jezioro Ciche**

Ścieżka rozpoczyna się przy siedzibie Nadleśnictwa Spychowo, tuż nad jeziorem Spychowskim, kończy się nad niewielkim jeziorem Cichym (powierzchnia 2 ha), otoczonym dookoła lasem. Można tu spotkać żeremia bobrów, stanowiska ptactwa wodnego, płazów, owadów, ciekawych i cennych roślin (m.in. wawrzynek wilczęłyko, dęby, bagno zwyczajne, mchy, paprocie, widłaki, prosty) i inne uroki natury.

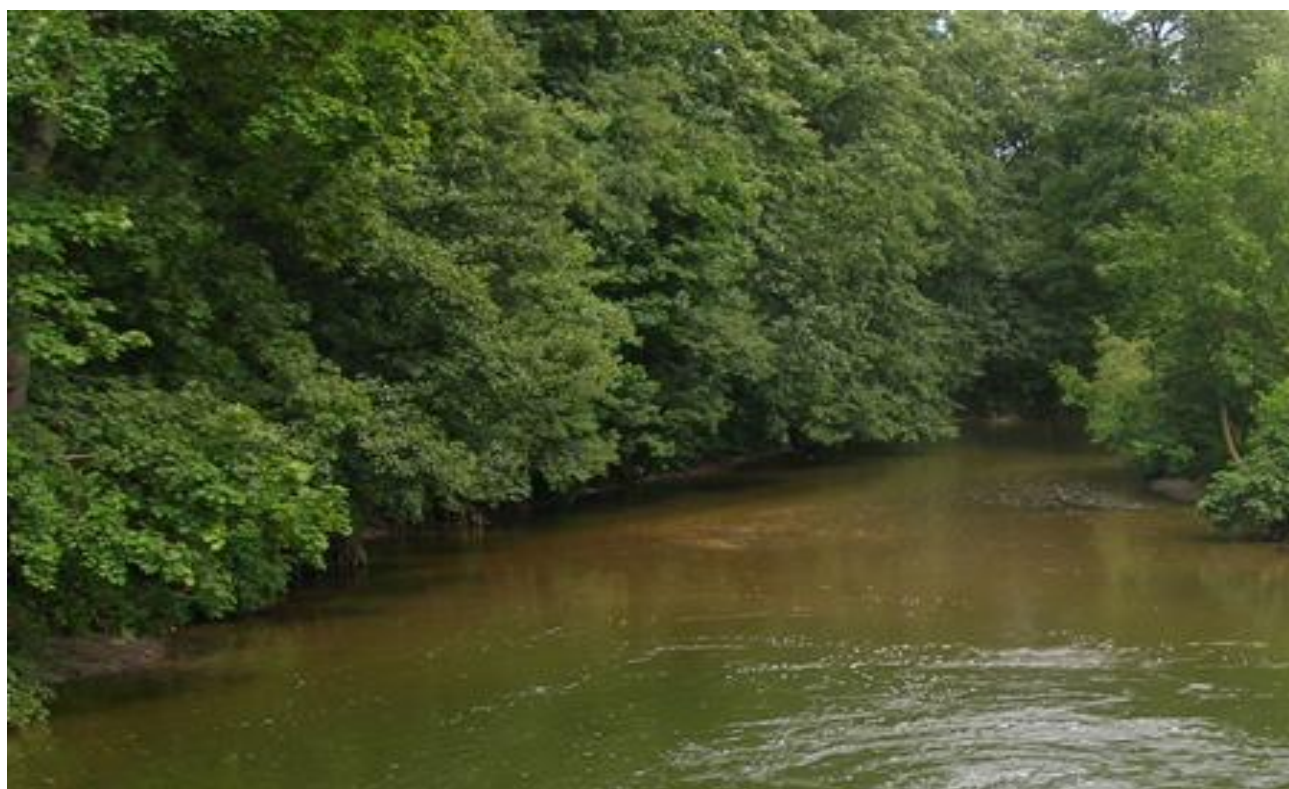

Jeziro Ciche

- **Szlak rzeki Krutyni**

Przez Spychowo przebiega jeden z najbardziej popularnych szlaków kajakowych na Mazurach. Szlak ma około 90 km. Zaczyna się w Sorkwytach nad Jeziorem Lampackim. Prowadzi przez kilkanaście jezior połączonych krótkimi rzekami (strugami). Kończy się na jeziorze Beldany. Lokalna nazwa odcinka Krutyni nosi nazwę Spychowska Struga. Przy brzegu rzeki na terenie Spychowa znajduje się kilka pól biwakowych, Stanica Wodna PTTK, w bliskim sąsiedztwie znajduje się Pensjonat „Leśny Zakątek”.

Krutynia/Spychowska Struga

- **Leśny rezerwat przyrody Pupy**

Rezerwat położony jest w Nadleśnictwie Spychowo. Głównym zadaniem rezerwatu jest ochrona starodrzewu mieszanego, w skład, którego wchodzi: świerk, sosna dąb i buk. Około 30% drzewostanu stanowią drzewa liczące ponad 100 lat, a niektóre nawet 250. Na terenie rezerwatu występują gatunki chronione: lilia złotogłów, wawrzynek wilcze łyko, marzanna wonna, czworolist, bagno zwyczajne. Przez rezerwat przebiega ścieżka edukacyjna.

- **Łąka Biele**

Łąka w środku lasu niedaleko od Spychowa. Występują na niej rzadkie rośliny: kosaciec syberyjski, pięciornik norweski, nasięźrzał pospolity.

- **Niedźwiedzi Kąt**

Na terenie Nadleśnictwa Spychowo, w Leśnictwie Niedźwiedzi Kąt według legendy w 1804 roku upolowano ostatniego niedźwiedzia. Miejsce to jest zaznaczone pamiątkowym kamieniem z napisem w języku niemieckim.

- **Leśny Ośrodek Edukacji Ekologicznej przy Nadleśnictwie Spychowo**

Leśny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Spychowie jest doskonałym punktem skąd można rozpocząć poznawanie niezwykle bogatych przyrodniczo terenów Puszczy Piskiej. Powstał w 1999 r. przy Nadleśnictwie Spychowo, RDLP Olsztyn. W 2002 roku powołano Leśny Kompleks Promocyjny „Lasy Mazurskie”, co pobudziło działalność edukacyjną ośrodka. Wokół Ośrodka powstał cały zespół edukacyjny, który tworzą: oddzielny budynek Muzeum Leśnego, Leśna Ścieżka Dydaktyczna, a przy niej m.in. skryta w leśnej gęstwinie wiata „Eko-oczko”. Całość położona jest malowniczo na brzegu Jeziora Spychowskiego, w sąsiedztwie amfiteatru na 800 osób z zadaszoną sceną.

Leśny Ośrodek Edukacji Ekologicznej w Spychowie

- **Muzeum Leśne przy Nadleśnictwie Spychowo**

Prosto z ośrodka możemy przejść do Muzeum Leśnego, gdzie leśne eksponaty można dotknąć i zbadać, czyli zaangażować w poznanie przyrody wszystkie swoje zmysły. Interaktywny system nagłośnienia pozwala nauczyć się rozpoznawania głosów ptaków. Gry i zabawy uczą rozpoznawać gatunki drzew, owady leśne, warstwy lasu, drapieżne ptaki w locie, itp. Tu na tle czterech pór roku ukazane są zmiany, jakie zachodzą w przyrodzie i ściśle związana z naturą praca leśnika.

- **Śluza nad jeziorem Zyzdrój Mały**

Położona jest na trasie biegu rzeki Krutyni. Powstała na początku XX wieku. Nazywano ją „Lalka” w nawiązaniu do wcześniejszej nazwy miejscowości Spychowo (Puppen). Obecnie stosuje się nazwę Śluza Spychowo.

Śluza nad jeziorem Zyzdrój Mały – widok od strony Spychowskiej Strugi

- **Szlaki rowerowe**

Przez teren Sołectw Spychowo i Koczek przebiegają atrakcyjne trasy do uprawiania turystyki rowerowej i pieszej. Wszystkie szlaki mają charakter pętli, z początkiem i końcem w tym samym miejscu. Można je dowolnie łączyć, gdyż zostały tak zaprojektowane, że mają miejsca wspólne, jak również można pokonywać je pojedynczo. Najciekawsze z nich to :

- Szlak Ostatniego Niedźwiedzia – zielony, rowerowy, 17,3 km,
- Szlak Lanca – niebieski – rowerowy, 24,4 km,
- Szlak Juranda – czerwony – rowerowy, 25,3 km.

Znajdują się one na terenach leśnych, administrowanych przez Nadleśnictwo Spychowo i obejmują najpiękniejsze zakątki i atrakcje naturalistyczne okolicy, są doskonale oznakowane i zadbane. Szczegółowy opis tras ze wskazaniem ciekawych miejsc przedstawiony jest na stronie internetowej Nadleśnictwa Spychowo.

- **Teren umocnień – Szlak Szczycieńskiej Pozycji Leśnej**

Fortyfikacje Szczycieńskiej Pozycji Leśnej to historyczna linia obronna dawnych Prus Wschodnich, rozbudowywana przez prawie pół wieku, w latach 1901-1944, na której znajdują różne rodzaje umocnień obronnych charakterystycznych dla I i II wojny światowej. W spychowskich lasach zachowały się w bardzo dobrym stanie, gdyż nie zostały zniszczone przez działania wojenne. Nie były one też planowo wysadzane, jak wiele innych tego typu umocnień; niestety ich wyposażenie (z uwagi na kradzieże, głównie tzw. złomiarzy), zachowało się w szczątkowym stanie. Najbardziej charakterystyczne obiekty Szczycieńskiej Pozycji Leśnej, można oglądać w bezpośrednim sąsiedztwie Spychowa i msc. Połom, na trasie ścieżki historycznej, która ma charakter pętli o długości ok. 5 km. Szlak jest oznakowany, a przy schronach i innych ciekawostkach historycznych widnieją tablice informacyjne, ze szczegółowym opisem danego miejsca. Na tablicach znajdują się również wizualizacje danych fortyfikacji, które pokazują wyraźnie, jaką rolę pełniły w czasach wojennych i jak były skonstruowane. Wszystkie obiekty są przystosowane do zwiedzania (warto wziąć ze sobą latarkę do oglądania wnętrza schronów), a czas potrzebny do obejścia całej trasy to jedynie ok 2 godziny.

fragment ścieżki historycznej Szlak Szczycieńskiej Pozycji Leśnej

Przygotowanie terenu obejmującego fragmenty szlaku i część umocnień, celem udostępnienia dla mieszkańców, turystów, gości (wydzielenie trasy, odkrzaczania, pogłębiania terenu przy umocnieniach, budowa drewnianych palisad, schodów, przejść itp. oraz wykonanie tablic

informacyjnych - było przedmiotem projektu w krajowym konkursie *Inicjatywy lokalne dla ochrony środowiska*, który dzięki staraniom Grupy Odnowy Wsi Spychowo i Nadleśnictwa Spychowo, zyskało wsparcie finansowe w 2016 r. W pracach uczestniczyła duża część społeczności Spychowa, m.in. młodzież szkolna, strażacy, leśnicy, urzędnicy, nauczyciele, i in. Zabezpieczenie oryginalnych konstrukcji o znaczeniu historycznym oraz zagospodarowanie terenu w poszanowaniu zasad ochrony przyrody i racjonalnej gospodarki leśnej, przyczyniło się do ukazania ich w formie atrakcyjnej dla mieszkańców i turystów. Udało się połączyć cele ochrony przyrody i prawidłowej gospodarki zasobami z elementami edukacji historycznej, turystyki i rekreacji.

fragment ścieżki historycznej Szlak Szczycieńskiej Pozycji Leśnej

III.3. Baza noclegowa

W Spychowie i okolicy znajdują się obiekty o wykorzystaniu turystycznym i wypoczynkowym; głównie domki rekreacyjne, kwatery prywatne, pensjonaty. Najbardziej znane to:

- **Pensjonat Leśny Zakątek**

Położony w miejscowości Bystrz, blisko rzeki Krutyni. Na miejscu restauracja, sale konferencyjne oraz pokoje gościnne - oferta: 20 miejsc noclegowych.

- **Ośrodek Wypoczynkowy Na Cyplu**

Położony nad jeziorem Zyzdrój Wielki. Oferta: domki kilkusobowe, łódki, kajaki, rowery wodne, rowery górskie.

- **Stanica Wodna PTTK**

Ośrodek położony przy ujściu rzeki Krutyni. Stanica dysponuje miejscami w czynnym cały rok hotelu oraz w sezonowych domkach kempingowych, a także polem namiotowym i stanowiskami karawaningowymi. W budynku hotelowym do dyspozycji gości jest 45 miejsc noclegowych w pokojach 2, 3 i 4-osobowych. Każdy pokój wyposażony jest w łazienkę z natryskiem. W budynku znajduje się także jadalnia, sauna, sala dyskotekowa oraz świetlica. Stanica Wodna PTTK Spychowo to również zespół domków o łącznej liczbie ok. 100 miejsc.

III.4. Kultura i Sport

Spychowo, mimo że jest małą miejscowością, pod względem kulturalnym wyróżnia się na tle innych. Cyklicznie co roku odbywają się następujące wydarzenia:

- **„Powrót Juranda do Spychowa”** - największa impreza plenerowa, organizowana cyklicznie od 2004 roku - tradycyjnie w weekend ok. połowy lipca. Z roku na rok impreza się rozwija i wzbogaca swój program o nowe atrakcje, przyciąga coraz więcej uczestników, zwiększa się budżet imprezy.
- **„Mazurski Konkurs Sygnalistów Myśliwskich”** – organizowany od 2006r.; głównym organizatorem jest Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych w Olsztynie i Nadleśnictwo Spychowo

Ponadto organizowane są imprezy z okazji m.in.: Dnia Strażaka w maju, Dnia Dziecka, Dni Rodziny w czerwcu oraz Hubertowiny w listopadzie, plenery artystyczne – lipiec/sierpień, Święto Mazurskiej Dłubanki w lipcu, zawody drwali, i in.

W budynku Szkoły Podstawowej mieści się Biblioteka Publiczna – filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Świętajnie. Jej zbiory wynoszą 8 tys. woluminów. Ze zbiorów bibliotecznych korzysta trzystu stałych czytelników oraz turystów odwiedzających Spychowo i tereny położone wokół miejscowości.

Na terenie Spychowa organizowane są ciekawe wydarzenia sportowe, w szczególności biegi: Półmaraton Spychowski Tropem Ostatniego Niedźwiedzia, Dycha Juranda, Piątka Jagienki, biegi na krótsze dystanse dla dzieci oraz biegi na orientację z wykorzystaniem pięknych tras w lesie oraz leśnej infrastruktury (m.in. stała trasa Zielonego punktu Kontrolnego).

III.5. Oświata

W Spychowie działa Szkoła Podstawowa z oddziałem przedszkolnym. Placówka nosi imię Marii Zientary-Malewskiej i mieści się w zabytkowym budynku z początku XX wieku, do którego dobudowano nową część. Po inwestycji przeprowadzonej przez Gminę w latach 2010-2011, część nowa została ukończona, wyposażona i udostępniona na potrzeby szkoły, ponadto wyremontowano pomieszczenia w starej części budynku, dokonując modernizacji Biblioteki; wygospodarowano również pomieszczenie na świetlicę wiejską. Kolejne lata przyniosły zmianę przeznaczenia części parteru starego budynku i po remoncie, zakończonym w maju 2013r., przystosowano go na potrzeby miejscowego Ośrodka Zdrowia i Apteki. W dalszych latach na terenie sąsiadującym z budynkiem gmina dokonała kolejnej rozbudowy; powstało Centrum Sportowo-Rekreacyjne z halą sportową, otoczenie zagospodarowano w kierunku edukacyjno – rekreacyjnym, z bogatą aranżacją roślinną. W skrzydle obiektu mieści się nowa remiza Ochotniczej Straży Pożarnej. W roku szkolnym 2023-2024 do szkoły uczęszcza 46 uczniów oraz 18 dzieci w oddziale przedszkolnym. Rokrocznie szkoła realizuje rozmaite projekty edukacyjne z dodatkowych źródeł finansowania, współpracuje z lokalnym Nadleśnictwem (m.in. zajęcia pn. *Leśne Przedszkole*)

budynek Szkoły w Spychowie od strony nowej, dobudowanej części i parkingu

III.5a Hala sportowa i siłownie.

W roku 2016 przy wykorzystaniu dofinansowania z Ministerstwa Sportu oddano do użytku długo wyczekiwaną w Spychowie halę sportową. Początki starań o jej powstanie datują się jeszcze w latach 70-tych, kiedy powstał przy dużym udziale społecznym, w tym nauczycieli, rodziców, zakładów pracy – komitet budowy sali gimnastycznej. Starania społeczne wspierała gmina i jej władarze od początków funkcjonowania samorządu lokalnego. Skuteczne zakończenie tych działań, aczkolwiek znacznie przesunięte w czasie, zwieńczyło te długoletnie marzenia i mozolne starania.

Hala sportowa w Spychowie (z prawej strony rozbudowanej części szkoły)

Nowa hala sportowa to nie tylko pełnowymiarowe boiska (piłka ręczna, koszykówka, siatkówka, tenis), ale również widownia (ok.300 miejsc siedzących), zaplecze (szatnie sanitariaty) i siłownia. W bryle budynku mieści się również nowa remiza OSP, zaś przy nim siłownia plenerowa, plac zabaw i ogród. W realizacji aranżacji otoczenia szkoły znaczny udział miały środki finansowe z gminnego budżetu jak i środki z Programu Odnowa Wsi Woj. Warmińsko-Mazurskiego „*Wieś Warmii Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć*”.

plac zabaw i siłownia plenerowa przy hali sportowej w Spychowie

III.6. Parafia Rzymsko-Katolicka

Parafia Rzymsko-Katolicka w Spychowie pw. Matki Boskiej Nieustającej Pomocy

Proboszcz:

ks. Mariusz Makowski

Msze Święte w niedzielę:

Wakacje: 8.00, 10.30, 18.30

Rok szkolny: 8.00, 10.30,
12.00

Kościół parafialny w Spychowie

III.7. Infrastruktura techniczna

W gminie Świątajno funkcjonuje Zakład Gospodarki Komunalnej będący gminną spółką z o.o. Realizuje on zadania również w Spychowie, w zakresie m.in. eksploatacji wodociągów gminnych, kanalizacji sanitarnej i deszczowej, oczyszczania ścieków, gospodarki ciepłej oraz utrzymania czystości i gospodarki odpadami.

Kanalizacja sanitarna obejmuje swym zasięgiem całą zwartą zabudowę Spychowa. Z pozostałych terenów ścieki dowożone są do oczyszczalni ścieków w Świątajnie taborem asenizacyjnym w ramach usług świadczonych przez podmioty prywatne.

Gospodarka ciepła funkcjonuje głównie w oparciu o indywidualne źródła ciepła i lokalne kotłownie. Źródłem energii cieplnej jest głównie węgiel i drewno. W latach 2011-2012 Gmina wykonała inwestycje termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej (budynek szkoły) oraz modernizacji systemu grzewczego (kotłowni osiedlowej przy ul. Myśliwskiej) z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

W roku 2019 zrealizowano modernizację lokalnej oczyszczalni ścieków oraz kanał P1 /rozsączeniowy/ w kierunku msc. Bystrz i rzeki Krutyni.

Zasadnicza większość mieszkańców Spychowa korzysta z wodociągu zbiorowego. Ujęcie wody znajduje się przy ul. Myśliwskiej. W latach 2012-2013 Gmina dokonała modernizacji ujęcia. W latach 2019-2020 realizowano modernizację przepompowni.

W zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną wielkość zainstalowanej mocy energetycznej pozwala na pełne pokrycie potrzeb. Wszyscy mieszkańcy Spychowa mają dostęp do elektryczności. Oświetlenie uliczne funkcjonuje w całym obszarze zwartej zabudowy i jest systematycznie rozbudowywane i modernizowane (nowe oprawy oświetleniowe).

Mieszkańcy Spychowa mają dostęp do Internetu zarówno drogą przewodową, jak i bezprzewodową. W roku 2020 dokonano instalacji 5G. Usługi świadczone są przez specjalistyczne firmy. Sąsiadująca z wsią lokalizacja wież telefonii komórkowej sprawia, że Spychowo znajduje się w zasięgu działania sieci wszystkich operatorów.

Teren miejscowości Świętajno obsługiwany jest przez drogę krajową nr 59 a także sieć dróg gminnych. W okresie 2017-2020 wykonano nowe nawierzchnie bitumiczne m.in. na ul. Słonecznej, Sienkiewicza i Kwiatowej. Ogólnie stan dróg można określić jako dobry, lecz wymagający sukcesywnych działań modernizacyjno - naprawczych.

III.8. Gospodarka

Ważne podmioty gospodarcze i instytucje publiczne:

- Nadleśnictwo Spychowo,
- Dom Pomocy Społecznej w Szczytnie Filia w Spychowie
- Szkoła Podstawowa im. Marii Zientary Malewskiej
- Filia Gminnej Biblioteki Publicznej
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej
- PPHU „Pawełek” – Delikatesy Centrum
- sklep „abc”
- Market Spożywczy „Prym”
- Apteka
- Pensjonat „Leśny Zakątek”
- Ośrodek Wczasowy „Na Cyplu”
- Stanica Wodna PTTK,

Zasoby infrastruktury komunalnej:

- Istniejący wodociąg – stan zwodociągowania miejscowości 95%
- Istniejąca sieć kanalizacji sanitarnej – stan skanalizowania 85%
- Istniejąca sieć kanalizacji deszczowej,
- Oczyszczalnia ścieków.

Miejskowe rzemiosło i usługi:

- Zakłady naprawy samochodów
- Zakład Fryzjerski Teresa Majewska

III.9. Tereny inwestycyjne

Na terenie miejscowości Spychowo znajdują się obszary mogące stać się przedmiotem zainteresowania inwestorów. Gmina Świętajno w miarę potrzeb i możliwości opracowuje dokumenty planistyczne o charakterze miejscowym.

III.10. Kapitał społeczny i ludzki

Kapitał społeczny jest spoiwem społeczeństwa obywatelskiego. Wypełnia on przestrzeń społeczną pomiędzy ludźmi, a swoje źródło ma w interakcjach, dzięki którym wzajemne relacje są oparte na zdrowych fundamentach współdziałania. Kapitał społeczny służy podwyższeniu efektywności funkcjonowania i rozwoju danej grupy głównie poprzez ułatwianie współdziałania uczestników.

Spychowo jest areną działania kilku podmiotów, które tworzą taki kapitał. Należą do nich:

- Ochotnicza Straż Pożarna;
- Stowarzyszenie „Przyjazne Spychowo”;
- Spychowskie Bractwo Strzeleckie;
- Zespół Sygnalistów Myśliwskich „Bielik”
- Teatr „Trema”
- Grupa Odnowy Wsi Spychowo (sołectwo Spychowo uczestniczy w Programie „*Odnova Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego*”)
- Klub Seniora
- Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” (członkostwo Gminy Świętajno i osób prywatnych);
- Fundacja Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich (członkostwo Gminy Świętajno)

III.10a. Udział sołectwa w Programie Odnova Wsi Województwa warmińsko-Mazurskiego pn. „*Wieś Warmii Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć*”

Spychowo działa w Programie Odnova Wsi Województwa Warmińsko-Mazurskiego „*Wieś Warmii Mazur i Powiśla miejscem, w którym warto żyć*”. Przystąpienie do Programu miało miejsce w r. 2012. W trakcie realizacji Programu Sołectwo wykonało kilka projektów, o łącznej wartości ok. 102 tys. zł., na które pozyskano dofinansowanie łącznie 66 447 zł. Największą wartością uczestnictwa w Programie była i jest zmiana nastawienia mieszkańców do bezinteresownego działania dla dobra lokalnej społeczności, co zaowocowało utworzeniem Grupy Odnowy Wsi, opracowaniem Planu Odnowy Miejscowości i zmianami wizerunku wsi Spychowo. Realizowano tu projekty „*Gród Juranda wita – wykonanie witaczy*”, „*Utworzenie siłowni plenerowej umożliwiającej aktywne spędzanie wolnego czasu mieszkańcom Spychowa i odpoczywającym latem turystom*”, „*Jurand zaprasza do Spychowa wsi tematycznej*”, „*W magicznym ogrodzie Juranda*”, „*Aromatyczny przystanek dla zdrowia*”, „*Zagospodarowanie brzegu jez. Spychowskiego – budowa boiska do piłki plażowej*”. Powstały ciekawe aranżacje, podnoszące atrakcyjność miejscowości. W zagospodarowaniu uwzględniono potrzeby wsi, marzenia i pasje, co skutkuje tym, że miejsca są wykorzystywane i odwiedzane zarówno przez stałych mieszkańców jak i turystów. Utrzymanie tych dóbr wymaga częstych spotkań, rozmów, działań, wspólnego rozwiązywania problemów, co sprzyja integracji, odpowiedzialności i motywacji do nowych pomysłów, służących rozwojowi. Dużą pomocą jest Fundusz Sołecki, który pomaga w utrzymaniu terenu i jego rozwijaniu, uzupełnianiu wyposażenia, i in.

zagospodarowany teren przy blokach, ul. Myśliwska, fot. z 2017 r.

IV. Metody badań

Przy pracach nad przygotowaniem oraz aktualizacją Planu Odnowy msc. Spychowo wykorzystuje się następujące metody badań oraz diagnozowania:

1. **Metody obserwacyjne** : obserwacje dotyczą przestrzeni Spychowa, wydarzeń z życia miejscowości, prowadzi się również obserwacje czynników demograficznych i społecznych. Obserwacje są planowane, określa się ich cel, prowadzi się je systematycznie oraz w sposób kontrolowany; obserwacje mają charakter selektywny, zarówno bezpośredni jak i pośredni, wykorzystuje się ponadto doświadczenia urzędu gminy, miejscowej szkoły oraz organizacji pozarządowych , zarówno bezpośrednio podczas badań jak i w okresie przeszłym.

2. **Metody dialogowe**: wykorzystuje się rozmowy swobodne, a w nich techniki indywidualne oraz grupowe, z przewagą rozmów bezpośrednich. Stosuje się wywiady w grupach fokusowych, ustalonych głównie wg kryterium „zawodowego” – wyłaniane są grupy pracowników lokalnych instytucji i zakładów pracy (przykładowo – szkoły, nadleśnictwa, sektora przedsiębiorców, urzędników samorządowych, członków organizacji pozarządowych, osób bezrobotnych) jak również wg kryterium wieku (dzieci, młodzież, osoby dorosłe, emeryci). Uczestnictwo jest dobrowolne oraz anonimowe. Wypowiedzi respondentów zbiera się w formie ankiet oraz wypowiedzi w innym formacie – wg inwencji ich autorów. Do akcji włącza się społeczność szkolną (dzieci, młodzież oraz rodzice).

3. **Metody niereaktywne**: poddaje się analizie - znajdujące się w zasobach Urzędu Gminy, Rady Sołeckiej, Rady Rodziców (szkoła) oraz stowarzyszeń, organizacji - istniejące dokumenty z zebrań, spotkań, podczas których formułowano oceny wykonanych dla rozwoju miejscowości Spychowo działań oraz zgłaszano postulaty dotyczące rozwoju miejscowości.

4. **Metody wizualne:** wykorzystuje się technikę tworzenia rysunków dotyczących Spychowa: aktualnego wyglądu miejscowości oraz życzeń (marzeń, wizji, itp.), jak ten wygląd mógłby się zmienić. Działania te realizuje się w grupie najmłodszych (poniżej 10 lat) uczniów szkoły. Prace prezentuje się na zebraniu wiejskim.

V. Ocena mocnych i słabych stron

Poniżej przedstawione zostały argumenty przemawiające na korzyść miejscowości oraz mankamenty rzeczywistości Spychowa. Wyszczególnione zostały również rysujące się szanse a także zagrożenia wpływające z przyczyn zarówno subiektywnych, jak i obiektywnych.

Mocne strony	Słabe strony
• Korzystne położenie geograficzne; jeziora, Szlak Krutyni, • Warunki drogowe – powiązania komunikacyjne; • Wysoka lesistość okolicy; walory przyrodnicze i krajobrazowe • Zaopatrzenie ludności w wodę z ujęcia zbiorowego; • Obecność oczyszczalni ścieków i kanalizacji sanitarnej; • Stopniowo doskonalony system gospodarki odpadami; • Działalność podmiotów świadczących usługi w dziedzinie turystyki, możliwość rozwoju działalności; • Zasoby (m.in. Ośrodek Edukacji Ekologicznej, Muzeum Leśne, umocnienia Szczycieńskiej Pozycji Leśnej) i działalność Nadleśnictwa Spychowo • Działalność Stowarzyszenia :”Przyjazne Spychowo” • Przejawy aktywności społecznej miejscowej ludności; • Działalność podmiotów gospodarczych będących źródłem utrzymania części społeczeństwa; • Dostęp do Internetu;	• Niski przyrost naturalny ludności; • Zachwiana struktura demograficzna – więcej mężczyzn niż kobiet w wieku produkcyjnym; • Migracja młodej części społeczeństwa ze wsi do miast (w tym wyjazdy za granicę); • Słaba promocja bazy turystycznej; • Krótki sezon turystyczny; • Niewystarczająca baza rekreacyjna; brak pomostów i ciągów spacerowych przy jeziorze Spychowskim; • Niewystarczający poziom świadomości ekologicznej ludności stałej i turystów; • Nie najlepszy stan techniczny dróg; • Wymagający poprawy stan estetyki wsi; • Brak dostępnej przestrzeni publicznej w centrum wsi; • Niewystarczające zagospodarowanie czasu dorosłych, młodzieży i dzieci; • Brak nowoczesnego boiska, mało urządzeń do uprawiania sportu, rekreacji • Wymagające poprawy zagospodarowanie plaży i miejsc do kąpeli; • Mało zagospodarowanych miejsc służących rozwojowi zainteresowań, spędzaniu czasu wolnego;
Szanse	Zagrożenia
• Wykorzystanie środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (m.in. z Unii Europejskiej); • Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej • Budowa elementów infrastruktury turystycznej; • Rozszerzenie oferty zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży • Rozszerzenie oferty turystycznej, w tym	• Stosunkowo duże odległości od większych ośrodków miejskich • Brak stabilizacji gospodarczej państwa; • „Starzenie się” społeczeństwa; • Stosunkowo wysokie bezrobocie; • Niski poziom stopy życiowej społeczeństwa; • Zagrożenie bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego wskutek nie najlepszej jakości dróg oraz zwiększającej się

elementy wydłużające sezon turystyczny • Kreowanie pozytywnego wizerunku miejscowości; • Podniesienie poziomu estetyki we wsi; • Wykorzystanie motywów wsi tematycznej „Spychowo – Gród Jurandowy”; • Zwiększenie zasobów nasadzeń drzew i krzewów oraz roślinności we wsi; • Zagospodarowania terenu umocnień tzw. „Szczycieńskiej Pozycji Leśnej”; • Wspieranie podmiotów, organizacji i grup inicjatywnych; • Promocja walorów wsi na zewnątrz; • Prężny lobbing spraw miejscowości na forum gminnym i ponadgminnym; • Kontrole sposobów korzystania ze środowiska; • Poprawa zagospodarowania terenu przy boisku leśnym /boisko, droga kamienna/ • Wzrost aktywności społeczności wsi • Działalność Stowarzyszenia „Przyjazne Spychowo”, Klubu Seniora	sukcesywnie liczby pojazdów. • Marginalizacja Spychowa (małe zainteresowanie podmiotów i osób z zewnątrz); • Zagrożenia bezpieczeństwa oraz uszkodzenia mienia – wymagający remontu dach na starej części budynku szkoły; • Starzenie się niewykorzystywanych budynków, obiektów; • Zagrożenie bezpieczeństwa – zły stan oświetlenia we wsi • Obniżenie poziomu wód, w tym w szczególności na jez. Spychowskim
--	---

VI. Opis i charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb kulturalno - społecznych mieszkańców.

W miejscowości Spychowo wyodrębnić można centralny obszar, rozlokowany w obrębie zwartej zabudowy na odcinku około 2000 m, po obydwu stronach drogi krajowej nr 59.

Na obszarze tym usytuowane są domy mieszkalne, a także Szkoła, remiza Ochotniczej Straży Pożarnej, zabytkowy Kościół, Nadleśnictwo Spychowo, Leśny Ośrodek Edukacji Ekologicznej, Muzeum Leśne, Amfiteatr nad j. Spychowskim, przystanek autobusowy, sklepy wielobranżowe, targowisko, Karczma Mazurska oraz restauracje i punkty małej gastronomii.

Szczególną rolę w rozwoju Spychowa pełni idea tematyczna, oparta na legendzie Juranda. Należy zadbać o jej wykorzystanie i rozwój Spychowa jako miejscowości tematycznej, poprzez różnorodne akcenty i realizacje, powiązane z tym tematem. Jedną z nich - okazała rzeźba Juranda, stojąca na kamiennym postumencie w centrum miejscowości, przy Nadleśnictwie, nad Jez. Spychowskim – wymaga systematycznych pielęgnacji i specjalistycznych napraw, zaś w przyszłości – wykonania nowej.

W budynku Szkoły funkcjonuje ogólnodostępna Biblioteka Publiczna wraz z czytelnią – świetlicą wiejską, jako filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Świątajnie. Po przeprowadzonych inwestycjach warunki pracy biblioteki zostały dostosowane do potrzeb. Budynek Szkoły został rozbudowany i wyremontowany, zyskał dodatkowe wyposażenie. Zapewniono także zgodne z wymogami warunki do pracy służącej ochronie zdrowia. Pozostał do wykonania remont dachu na starej części budynku. W następstwie zmian pogodowych i trudnych warunków atmosferycznych (wichury, opady deszczu i śniegu), stan techniczny pokrycia dachowego przez lata uległ znacznemu zniszczeniu i wymaga pilnych działań remontowych. Warto przewidzieć jego docieplenie oraz zagospodarowanie poddasza budynku, w kierunku wykorzystania na cele kulturalne i ochrony dziedzictwa kulturowego, historycznego (pamiątki regionalne, muzeum, itp.).

Szczególną potrzebą po wybudowaniu hali sportowej jest dalszy rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnej, przez powstanie nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. oświetlenie) – w ramach istniejącego Centrum Sportowo-Rekreacyjnego. Po zakończeniu budowy hali atrakcyjność obiektu poprawiło zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie - wykonano aranżacje (siłownia plenerowa, plac zabaw, miejsce na ognisko, ścieżka sensoryczna, ogród, stanowiska roślin do aromatoterapii) w kierunku funkcji edukacyjnej, rekreacyjnej, kulturalnej, sportowej, z zachowaniem walorów przyrody i kompozycjami roślinności, pasującymi do charakteru miejscowości.

Kontynuacji wymaga doinwestowanie terenu przykościelnego. Po modernizacji placu i wymianie nawierzchni oraz remoncie instalacji zegarowej, do wymiany pozostaje pokrycie dachu, remont wieży oraz malowanie, renowacja wnętrza i odnowa zużywającego się wyposażenia, urokliwej, ponad 100-letniej, świątyni. Część ogrodzenia wymaga modernizacji. Prac remontowych i modernizacyjnych (m.in. ogrzewanie) wymaga również budynek zabytkowej plebanii.

Kontynuacji wymaga działalność w zakresie troski o miejscowy cmentarz komunalny i miejsca pamięci, z uwzględnieniem doświetlenia, rewitalizacji i utrzymania porządku. Warto objąć pamięcią i troską mniejsze cmentarzyki i pojedyncze mogiły, znajdujące się w okolicy.

Bieżącej pielęgnacji wymagają położone w bezpośrednim sąsiedztwie Spychowa konstrukcje i umocnienia tzw. Szczycieńskiej Pozycji Leśnej – bunkry i umocnienia z okresu przedwojennego, położone na terenie leśnym. Ciekawym pomysłem jest rozwój zagospodarowania terenu i przygotowanie udostępnienia kolejnych umocnień i obiektów.

Ważne jest też zagospodarowanie terenu nad jeziorem Spychowskim, przy amfiteatrze, w szczególności z zapewnieniem pomostów, ciągu spacerowego wzdłuż brzegu jeziora, plaży, kąpielisk, oświetlenia towarzyszącego, urządzeń służących rekreacji, aktywnemu spędzaniu wolnego czasu, utrzymaniu czystości i porządku, itp. Amfiteatr po blisko 20 latach użytkowania wymaga prac remontowych zarówno w obrębie dachu i konstrukcji metalowych jak i sceny oraz trybun: ławek/siedzisk i odcinków komunikacyjnych (schody). Wskazane byłoby wykonanie zadania nad miejscami dla publiczności.

Dotkliwym problemem jest obniżający się poziom wód. Problem dotyczy m.in. jez. Spychowskiego i rzeki Krutyni. Podczas prac remontowych w r. 2009 zniszczono pod mostem na rzece urządzenie piętrzące, co skutkuje problemami z turystyką kajakową i utykaniem łódek na tworzących się mieliznach. Problem dodatkowo nasila się w związku z nasilającym się ociepleniem, spadkiem poziomu opadów i postępującą suszą w regionie.

Systematycznych działań, sprzyjających poprawie bezpieczeństwa, wymaga uzupełnienie oświetlenia ulicznego oraz jego modernizacja, jak również kontynuacja działań w kierunku rozwoju i modernizacji dróg i ciągów komunikacyjnych.

W ramach działań, służących rozpowszechnianiu informacji, edukacji, poprawie estetyki miejscowości oraz jej promocji, niezbędne jest wykonanie różnorodnych urządzeń i tablic informacyjnych, służących podkreśleniu przyjaznego wizerunku miejscowości, przedstawiających jej historię, tradycje i charakter tematyczny (z wykorzystaniem legendy Juranda, motywów leśnych, myśliwskich), m.in. witaczy, oraz realizowanie działań promujących współczesny charakter Spychowa i dzisiejsze atrakcje. W działaniach tych należy uwzględniać naturalne elementy w postaci istniejącej roślinności oraz nowych nasadzeń o charakterze spójnym z klimatem i charakterem miejscowości.

Wykonanie tych działań oznacza wykorzystanie położenia Spychowa i zasobów naturalnych oraz szansę dla podniesienia atrakcyjności miejscowości.

VII. Wizja oraz misja dla miejscowości Spychowo

Wizję Spychowa – jako przedstawienie obrazu miejscowości w przyszłości – formułuje się w sposób następujący:

Spychowo – wieś rozwijająca się, zagospodarowana i estetyczna; znana i atrakcyjna dla mieszkańców i turystów; miejsce ludzi aktywnych i zadowolonych

Misją Spychowa – rozumianą jako swoistą deklarację tożsamości - jest:

Wspieranie aktywności i rozwoju lokalnego z wykorzystaniem zasobów historycznych i walorów naturalnych

VIII. Główne kierunki rozwoju miejscowości Spychowo

Spychowo, jako miejscowość wchodząca w skład Gminy Świątajno, podporządkowana jest strategicznym celom rozwoju całej gminy. Niemniej jednak, z uwagi na położenie geograficzne i turystyczny charakter, pełni w gminie rolę szczególną. Zrealizowano tu w pierwszej kolejności m.in. wiele samorządowych inicjatyw i inwestycji ekologicznych.

Znaczącą rolę w kształtowaniu wizerunku miejscowości spełniają instytucje publiczne: zwłaszcza Nadleśnictwo Spychowo.

Oczekiwania i potrzeby mieszkańców są na bieżąco monitorowane przez władze gminy, i w miarę możliwości zaspokajane.

Poniżej przedstawione zostały priorytety rozwojowe miejscowości Spychowo wyznaczone przez samych mieszkańców w wyniku rozmów i dyskusji prowadzonych przez gminny samorząd, oraz organizacje pozarządowe.

1. Powstawanie nowych miejsc pracy;
2. Podniesienie atrakcyjności turystycznej;
3. Rozbudowa infrastruktury edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej, informacyjnej, sportowej;
4. Rozbudowa infrastruktury komunalnej:
 - a/ kanalizacji sanitarnej, deszczowej;
 - b/ sieci wodociągowej;
5. Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej;
6. Rozwój i modernizacja infrastruktury drogowej;
7. Rozwój i modernizacja oświetlenia ulic i miejsc użyteczności publicznej;
8. Ochrona przyrody i zachowanie jej zasobów;
9. Ochrona dziedzictwa historycznego, kulturowego;
10. Utrzymanie czystości i porządku;
11. Utrzymanie bezpieczeństwa;
12. Zaspokajanie potrzeb w zakresie edukacji i ochrony zdrowia;
13. Wspieranie aktywności instytucji i społeczeństwa;
14. Współpraca z organizacjami pozarządowymi;
15. Utrzymanie i modernizacja obiektów i urządzeń komunalnych;

VIII.I. Opis wybranych priorytetów rozwoju Spychowa w odniesieniu do dokumentów strategicznych oraz polityki rozwoju gospodarczego realizowanej w Gminie Świętajno.

- 1. Podniesienie atrakcyjności turystycznej**
- 2. Rozbudowa infrastruktury kulturalnej i rekreacyjnej**
- 3. Ochrona dziedzictwa historycznego, kulturowego**

W tym zakresie proponuje się wykonanie działań:

- budowę zadaszenia widowni amfiteatru, modernizację trybun, drogi dojazdowej, chodnika, parkingu, oraz stworzenie infrastruktury technicznej, socjalnej i turystycznej dla potrzeb amfiteatru,
- budowę „Grodu Juranda” nad jeziorem Spychowskim,
- dalszy rozwój idei wsi tematycznej, skupionej wokół legendy Juranda,
- zagospodarowanie brzegu jeziora Spychowskiego (między byłym polem namiotowym „Golasek” a „dziką plażą” przy amfiteatrze), budowę pomostu, ciągu spacerowego, urządzeń towarzyszących, organizacja plaży, boiska piaskowego, urządzeń siłowni plenerowej, itp.,
- zagospodarowanie terenu wzdłuż rzeki Spychowskiej Strugi (Krutyni), budowa infrastruktury towarzyszącej funkcji szlaku kajakowego,
- budowę nowoczesnego boiska wielofunkcyjnego z infrastrukturą towarzyszącą (m.in. oświetlenie) – w ramach Centrum Sportowo-Rekreacyjnego przy szkole,
- budowę witaczy, rzeźb promujących miejscowość,
- rozwój zagospodarowania terenu wokół umocnień tzw. Szczycieńskiej Pozycji Leśnej,
- rozbudowa izby pamięci poetki mazurskiej Marii Zientary Malewskiej, patronki szkoły,
- stworzenie miejsca eksponowania dorobku twórców z regionu Mazur,
- remont i modernizacja Kościoła, plebanii i terenu przykościelnego,
- kontynuacja zagospodarowania terenu przy rzeźbie Juranda i skarpy przy amfiteatrze,
- zagospodarowanie miejsc, służących wypoczynkowi (m.in. centrum miejscowości)

3. Rozbudowa infrastruktury komunalnej

Istnieje potrzeba kontynuacji budowy systemu kanalizacji sanitarnej odprowadzającej ścieki do oczyszczalni w Spychowie, obejmującej dotychczas nieskanalizowane obszary miejscowości. Oprócz rozbudowy w zakresie tym planuje się bieżące udoskonalenia techniczne i modernizacje.

W zakresie infrastruktury wodociągowej proponuje się objęcie siecią wodociągową wraz z przyłączami, dotąd niezwodociągowane obszary miejscowości.

W zakresie systemu gospodarki odpadami, planuje się działania w kierunku rozwoju istniejącego Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych.

4. Rozwój i modernizacje infrastruktury drogowej i komunikacyjnej

Proponuje się wykonanie nawierzchni bitumicznej dróg gminnych (drogi osiedlowe, dojazd do obiektów użyteczności publicznej), oraz parkingów. Potrzebna jest kontynuacja budowy chodników, oraz poprawa nawierzchni i profilów dróg gruntowych. Po remoncie drogi powiatowej 1504 N wskazane i potrzebne byłoby wykonanie ścieżki rowerowej, wykorzystując duże zainteresowanie turystyką rowerową wśród społeczeństwa, wykorzystywania rowerów w codziennym życiu, jak również propagowanie ruchu i korzystania z bezpaliwowych środków komunikacji.

5. Ochrona przyrody i zachowanie jej zasobów, utrzymanie czystości i porządku.

- Uczestnictwo 100% gospodarstw domowych w realizacji gminnego systemu, obejmującego: zbiórkę, segregację i utylizację odpadów. Potrzebą jest poprawa zaopatrzenia miejscowości w kosze uliczne.
- Kontynuacji wymaga działalność w zakresie troski o miejsca pamięci, cmentarze, z uwzględnieniem pojedynczych mogił w lesie/okolicy oraz doświetlenia i rewitalizacji starej części cmentarza.
- Należy zadbać o zagospodarowanie terenu i jego uatrakcyjnienie poprzez nasadzenia roślinności, ożywienie zielenią, kolorami drzew i krzewów, sprzyjającymi rozwojowi owadów, ptaków i innych zwierząt.
- Należy zadbać o powstanie infrastruktury przy brzegach rzeki, jezior, w związku z ruchem na wodzie (kajaki, rowerki wodne, łódki, itp.) i turystyką w tej dziedzinie, potrzebę utrzymania czystości i porządku
- Kontynuacji wymaga działalność informacyjna, edukacyjna, promocyjna i wychowawcza wśród mieszkańców w kierunku utrzymania czystości i porządku w miejscowości.

6. Zaspokajanie potrzeb w zakresie ochrony zdrowia, edukacji oraz sportu

- budowa boiska wielofunkcyjnego, sportowego przy szkole,
- modernizacja ścieżki zdrowia na terenach leśnych,
- zagospodarowanie terenu przy boisku leśnym,
- remont dachu na zabytkowej części budynku szkoły,
- zagospodarowanie poddasza w budynku szkoły,
- remont drogi „kamiennej” przy boisku leśnym

nieczynna remiza Ochotniczej Straży Pożarnej nad jez. Spychowskim

7. Zaspokajanie potrzeb w zakresie bezpieczeństwa.

Istnieje pilna potrzeba zagospodarowania urokliwego budynku remizy OSP. Starą remizę proponuje się przeznaczyć na potrzeby amfiteatru.

Pilnym zadaniem jest rozbudowa systemu oświetlenia ulic oraz obiektów i miejsc publicznych łącznie z ich monitoringiem.

IX. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć.

Nazwa zadania	<i>Budowa infrastruktury technicznej, socjalnej i turystycznej dla amfiteatru</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalnych. Inwestycja przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości Sychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy Gminy Świątajno.
Zakres zadania	Adaptacja budynku po remizie OSP, na cele związane z funkcjonowaniem amfiteatru (sanitariaty, garderoba, pokoje związane z opieką medyczną, ochroną obiektu, itp.) oraz rozwojem funkcji turystycznej (gromadzenie przedmiotów związanych z lokalną historią, prezentacje, wystawy, pamiątki
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	700 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Zagospodarowanie brzegu jeziora Sychowskiego</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalnych. Inwestycja przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości Sychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy Gminy Świątajno.
Zakres zadania	wybudowanie pomostów, urządzenie plaży, wyposażenie terenu w urządzenia do ćwiczeń, rekreacji, miejsce do kąpieli, ciąg spacerowy, wyposażenie terenu w drzewa i krzewy, trawniki, elementy parkowej architektury, oświetlenie.
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Budowa „Grodu Juranda”. Centrum Edukacji Historyczno-Przyrodniczej</i>
---------------	--

Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalnych. Inwestycja przyczyni się do zachowania dziedzictwa kulturowego oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości Spychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy Gminy Świątajno.
Zakres inwestycji	Budowa ośrodka edukacyjnego w formie średniowiecznego grodziska położonego nad jeziorem Spychowskim. Forma architektoniczna ma nawiązywać do historii ziem pogranicza, będącej kanwą powieści H. Sienkiewicza „Krzyżacy”. Budynki zaprojektowane będą z zastosowaniem nowoczesnych, ekologicznych metod ogrzewania z wykorzystaniem naturalnych materiałów: drewno, kamień, szkło. W koncepcji przewidziano budowę powierzchni wystawowych i seminaryjnych wyposażonych w urządzenia multimedialne, a także zaplecza noclegowego dla przyjęcia grup seminaryjnych do 60 osób. Jako obiekty towarzyszące przewidziano realizację podgrodzia z ofertą produktów rzemieślniczych oraz budowę nadbrzeżnej promenady spacerowej łączącej teren przy amfiteatrze z terenem, na którym powstałby.
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	1 000 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	Modernizacje na terenie amfiteatru
Zakładany cel realizacji zadania	poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem, poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalnych, podniesienie jakości korzystania z zasobów, poprawa komfortu i bezpieczeństwa podczas wydarzeń kulturalnych, wzrost atrakcyjności miejscowości
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby przybywające do miejscowości
Zakres zadania	prace naprawcze w obrębie dachu, sceny, trybun, skarpy; budowa zadaszenia nad widownią, budowa bramy wjazdowej od strony drogi krajowej, remont nawierzchni drogi wjazdowej, uzupełnienie szaty roślinnej i in.
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	Rozbudowa infrastruktury komunalnej
Zakładany cel realizacji zadania	• poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem • podniesienie standardu zamieszkania • wzrost atrakcyjności miejscowości
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo.
Zakres inwestycji	W ramach realizacji zadania zostanie rozbudowana kanalizacja sanitarna i wodociąg wraz z przyłączami do budynków, obejmująca teren dotychczas nieskanalizowany lub niezwodociągowany.

okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	1 500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Zagospodarowanie terenu przy boisku leśnym</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb rekreacyjnych, wypoczynkowych, sportowych, turystycznych. Inwestycja przyczyni się do zagospodarowania urokliwego miejsca, oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości Spychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy Gminy Świątajno.
Zakres zadania	Renowacja zabytkowej kamiennej nawierzchni drogi, zaopatrzenie w urządzenia tzw. małej architektury, wykorzystywanej przy funkcji spacerowej, porządkowanie pobocza
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	600 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Modernizacja, remont budynku kościoła i terenu przykościelnego oraz plebanii</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Celem operacji jest poprawa estetyki miejscowości Spychowo oraz poprawa jakości życia mieszkańców.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	remont /uzupełnienie, wymiana pokrycia/ dachu kościoła, remont wieży, prace renowacyjne, modernizacyjne wnętrza, uzupełnienie, wymiana zużytego wyposażenia wewnątrz kościoła, remont ogrodzenia, renowacja okien, witraży remont i modernizacja budynku plebanii, uzupełnienie, wymiana zużytego wyposażenia wewnątrz plebanii
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków zewnętrznych oraz ze środków własnych Parafii Rzymsko- Katolickiej w Spychowie, możliwe wsparcie osób fizycznych i prawnych

Nazwa zadania	Organizacja zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych
Zakładany cel realizacji zadania	• podniesienie stopnia aktywności i świadomości społecznej ludności • rozwój intelektualny i fizyczny • zagospodarowanie wolnego czasu • rozwój aktywności, zainteresowań • zwiększenie poczucie przynależności grupowej
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na tym terenie.
Zakres zadania	▪ szkolenia, kursy i zajęcia w zakresie dokształcania, przebranżowienia, nabywania nowych umiejętności zawodowych i innych ▪ zajęcia świetlicowe polegające na rozbudzaniu i rozwijaniu różnego rodzaju zainteresowań, zagospodarowaniu wolnego czasu, ▪ wdrażanie inicjatyw promujących zdrowy styl życia, w tym zajęcia rekreacyjno – sportowe, ▪ wdrażanie inicjatyw związanych z historią, kulturą, edukacją, ochroną przyrody, ▪ wdrażanie inicjatyw związanych z ideą wsi tematycznej
okres realizacji	2023-2030(cyklicznie)
Szacunkowa wartość zadania	80 000,00 zł/rok
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świętajno, oraz organizacji pozarządowych. Dodatkowo na część planowanych szkoleń, imprez, czy spotkań istniała będzie możliwość ubiegania się o dofinansowanie ze środków zewnętrznych

Nazwa zadania	Organizacja wydarzeń kulturalnych
Zakładany cel realizacji zadania	• poprawa wizerunku miejscowości, jej atrakcyjności turystycznej • podniesienie stopnia aktywności i świadomości społecznej ludności • rozwój intelektualny i fizyczny • zagospodarowanie czasu wolnego społeczeństwa • wykorzystanie tradycji, zwyczajów, dziedzictwa kulturowego
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na tym terenie.
Zakres zadania	• organizacja wydarzeń służących rozwojowi idei wsi tematycznej • organizacja wydarzeń o tematyce leśnej, myśliwskiej, przyrodniczej, ekologicznej • organizacja wydarzeń o tematyce sportowej i rekreacyjnej • organizacja wydarzeń, służących promocji zdrowego, aktywnego trybu życia, przeciwdziałaniu uzależnieniom • organizacja wydarzeń o tematyce przeciwpożarowej • organizacja wydarzeń o tematyce edukacyjnej, szkoleniowej • organizacja wydarzeń artystycznych • organizacja wydarzeń „okolicznościowych” • organizacja wydarzeń o randze ponadlokalnej i państwowej, świąt , rocznic
okres realizacji	2023-2030 (cyklicznie)
Szacunkowa wartość zadania	80 000,00 zł/rok

Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo na część planowanych wydarzeń czy spotkań istniała będzie możliwość ubiegania się o dofinansowanie ze środków zewnętrznych
----------------------------------	---

Nazwa zadania	<i>Rozwój Centrum Sportu i Rekreacji</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb kulturalnych i sportowych. Rozwój Centrum Sportu i Rekreacji przyczyni się poprawy poziomu aktywności, zdrowia, przygotowania fizycznego, przyniesie wiele możliwości zagospodarowania czasu wolnego mieszkańców w różnym wieku oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości Spychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	Budowa boiska sportowo rekreacyjnego, wielofunkcyjnego, miejsca rekreacji i ćwiczeń dla dzieci, młodzieży i dorosłych, przygotowanie terenu do sportów zimowych, zapewnienie urządzeń informacyjnych, edukacyjnych
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	1 000 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Remont dachu na zabytkowej części budynku szkoły, zagospodarowanie poddasza</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb edukacyjnych i kulturalnych. Remont dachu na zabytkowej części budynku szkoły przyczyni się do poprawy bezpieczeństwa, estetyki, zachowania dziedzictwa kulturowego, Dzięki wykonanym pracom zabezpieczona zostanie zabytkowa substancja budynku oraz umożliwiony rozwój i zagospodarowanie poddasza budynku. Wykonanie prac wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości Spychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	zaprojektowanie oraz wykonanie remontu dachu na zabytkowej części budynku szkoły, przystosowanie do wykorzystania poddasza i adaptacji części pomieszczeń w kierunku wykorzystania na cele związane z rozwojem kultury
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Rozbudowa izby pamięci poetki mazurskiej Marii Zientary Malewskiej, patronki szkoły, stworzenie miejsca eksponowania dorobku twórców z regionu Mazur</i>
---------------	--

Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb edukacyjnych i kulturalnych, ochronę dziedzictwa kulturowego. Zagospodarowanie części ostatniego piętra (bezpośrednio pod dachem) budynku szkoły gdzie obecnie znajduje się izba pamięci patronki szkoły, poetki mazurskiej Marii Zientary Malewskiej. Stworzenie miejsca eksponowania dorobku twórców z regionu Mazur. Wykonanie prac wpłynie na wzrost atrakcyjności miejscowości Spychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	prace remontowe - adaptacja części pomieszczeń , zakup wyposażenia, materiałów historycznych, edukacyjnych, gromadzenie zbiorów , eksponatów, dorobku twórców z terenu Mazur
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	150 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świętajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>zagospodarowanie terenu wokół bunkrów, tzw. Szczycieńskiej Pozycji Leśnej</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb edukacyjnych, historycznych, kulturalnych. Wykorzystanie i pielęgnacja istniejących zasobów. Uporządkowanie i zagospodarowanie terenu w lesie wokół bunkrów utrzymanie czystości i porządku, estetyki, zachowanie dziedzictwa kulturowego. Ograniczenie antropopresji oraz poprawa zabezpieczenia zasobów. Wykazanie walorów historycznych, edukacyjnych, turystycznych terenu a konsekwencji - wzrost atrakcyjności miejscowości Spychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	Promocja szlaku, organizacja wydarzeń promujących szlak, opracowanie gry terenowej na podstawie istniejącej bazy. Ekspertyzy, audyty istniejących rozwiązań oraz studium wykonalności dla planowanych, szkolenia dla przewodników, wymiana doświadczeń, itp.
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	100 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świętajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Rozbudowa i modernizacja oświetlenia drogowego</i>
Zakładany cel realizacji zadania	• poprawa jakości życia na obszarach wiejskich • podniesienie stopnia bezpieczeństwa i komfortu korzystania z dróg • poprawa doświetlenia terenu

	• racjonalizacja wykorzystania i kosztów energii • poprawa estetyki miejscowości
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości..
Zakres zadania	Modernizacja istniejących punktów oświetlenia ulicznego, wymiana opraw, oraz budowa nowych punktów
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	300 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Remont i adaptacja budynku b. remizy strażackiej na potrzeby turystyki, kultury</i>
Zakładany cel realizacji zadania	• poprawa jakości życia na obszarach wiejskich • zwiększenie bezpieczeństwa mieszkańców wsi • poprawa estetyki miejscowości
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości..
Zakres zadania	W ramach zadania przewidziana jest remont budynku b.remizy strażackiej z dodaniem funkcji sanitarnej i wyposażenia, wyeksponowaniem wieży, wygospodarowaniem pomieszczeń , itp./ adaptacja skierowana na funkcje turystyczne, kulturalne, potrzeby amfiteatru; prace projektowe, budowlane, wykończeniowe.
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	1 000 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Budowa i remonty dróg, ciągów pieszych</i>
Zakładany cel realizacji zadania	• podniesienie stopnia bezpieczeństwa w ruchu drogowym, • poprawa estetyki miejscowości • podniesienie komfortu korzystania z drogi
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości, osoby przejeżdżające przez miejscowość
Zakres zadania	W ramach zadania przewidziana jest budowa , remonty, modernizacje nawierzchni, i in. - dróg osiedlowych, parkingów i chodników - w obszarze miejscowości, w otoczeniu dróg, parkingów - w obrębie Spychowa i okolicy Szczegółowy zakres zadań zostanie określony na etapie opracowania dokumentacji projektowej. Zakłada się dodatkowe oznakowanie, wydzielanie dróg dla rowerów

okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł.
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania inwestycyjnego	<i>Budowa witaczy, tablic i urządzeń informacyjnych</i>
Zakładany cel realizacji zadania	- dostarczanie informacji o historii, tradycjach i charakterze tematycznym miejscowości - poprawa estetyki miejscowości - promocja miejscowości, kształtowanie jej przyjaznego wizerunku
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości, osoby przejeżdżające przez miejscowość
Zakres zadania	budowa tablic informacyjnych o historii miejscowości, legendzie Juranda, tradycjach, oraz tablic współczesnych (plan miejscowości, rozmieszczenie ulic, instytucji, atrakcji turystycznych, itp.), budowa witaczy o charakterze tematycznym (legenda Juranda, motywy leśne), modernizacja /wykonanie nowej rzeźby Juranda
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	100 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Nasadzenia i pielęgnacja roślinności na terenie miejscowości parki, ogrody, aleje drzew, krzewów, zieleńce, inne kompozycje, aranżacje</i>
Zakładany cel realizacji zadania	- poprawa estetyki miejscowości - realizacja celów rekreacyjnych, promocja zdrowego stylu życia - promocja miejscowości, kształtowanie jej przyjaznego wizerunku
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości, osoby przejeżdżające przez miejscowość
Zakres zadania	wzbogacanie wsi o roślinność i zieleń; zarówno miejsc użyteczności publicznej jak i innych terenów, zakładanie i pielęgnacja parków, ogrodów, lokalnych nasadzeń wzdłuż dróg oraz w innych miejscach; projektowanie, kompozycje, aranżacje, zakup roślin, sadzenie, pielęgnacja, tablice informacyjne
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	100 000,00 zł.
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Budowa wiaty rekreacyjnej przy placu zabaw</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych. Budowa wiaty rekreacyjnej w sąsiedztwie placu zabaw i zagospodarowanie jej bezpośredniego otoczenia poprzez m.in. nasadzenia drzew, przyczyni się do poprawy warunków spędzania wolnego czasu, poprawi komfort korzystania z urządzeń oraz wpłynie na wzrost zasobów oraz atrakcyjności miejscowości Spychowo.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy sołectwa Spychowo, oraz osoby czasowo przebywające na tym terenie.
Zakres zadania	• budowa wiaty • montaż ławek • zagospodarowanie terenu /m.in. urządzenia do gier i rekreacji , nasadzenia roślinności, stworzenie przestrzeni zacienienia/ochrony przez nadmiernym słońcem i in./
okres realizacji	2023 -2030
Szacunkowa wartość zadania	30 000 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno i dofinansowania ze źródeł zewnętrznych

Nazwa zadania	<i>Zagospodarowanie cmentarza, miejsc pamięci</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia na obszarze objętym projektem poprzez zaspokojenie potrzeb edukacyjnych, historycznych, kulturalnych. Wykorzystanie i pielęgnacja istniejących zasobów. Zagospodarowanie terenu cmentarza przyczyni się do poprawy czystości i porządku, estetyki, zachowania dziedzictwa kulturowego. Wykonanie prac wpłynie na walory historyczne, edukacyjne, kulturalne, a konsekwencji zapewni poprawę wizerunku Spychowa.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	uprzątnięcie, usunięcie zbędnej roślinności (odkrzaczenie), zapewnienie naturalnego doświetlenia terenu (przeświecenie koron drzew), instalacja lamp solarnych, uporządkowanie mogił, odnowienie zabytkowych tablic i urządzeń , wykonanie małej architektury /tablice informacyjne, kosze na odpady/, wykonanie instalacji zaopatrzenia w wodę, uzupełnienie roślinności
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	70 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno. Dodatkowo gmina ubiegać się będzie o dofinansowanie planowanej inwestycji ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Tworzenie, zagospodarowanie miejsc, służących rozwojowi aktywności społecznej, integracji społecznej, upowszechnianiu kultury</i>

Zakładany cel realizacji zadania	Poprawa jakości życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych, edukacyjnych, historycznych, kulturalnych. Wykorzystanie i pielęgnacja istniejących zasobów, poprawa wizerunku Spychowa. Promowanie aktywnego trybu życia.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	remont pomieszczeń i obiektów organizacji pozarządowych (wykonanie prac modernizacyjnych, remontowych, zakup wyposażenia)
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	50 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków zewnętrznych oraz środków własnych podmiotów władających majątkiem

Nazwa zadania	<i>Zagospodarowanie terenu nad rzeką Spychowska Struga, poprawa komunikacji i bezpieczeństwa</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Wykorzystanie i pielęgnacja istniejących zasobów. Zagospodarowanie terenu w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Krutyni (tu: Spychowska Struga) przyczyni się do poprawy czystości i porządku, ochrony przyrody, estetyki, wzbogacenia terenu o urządzenia służące racjonalnemu korzystaniu z zasobów środowiska. Poprawa zasobów i wizerunku Spychowa. Rozwój turystyki
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo oraz osoby czasowo przebywające na terenie miejscowości.
Zakres zadania	remont mostków, kładek przez rzekę ; przygotowanie miejsc postojowych, wyposażenie w urządzenia małej architektury służące rekreacji i wypoczynkowi /tablice informacyjne, kosze na odpady, ławki, urządzenia do odpoczynku, ćwiczeń, itp./ podnoszące atrakcyjność postoju podczas spływów kajakowych, uprzątnięcie, usunięcie zbędnej roślinności (odkrzaczenie), , zapewnienie naturalnego doświetlenia terenu, uzupełnienie roślinności, podłączenia energii elektrycznej, itp.
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świętajno oraz ze środków własnych podmiotów władających majątkiem. Dodatkowo przewiduje się ubieganie o dofinansowania ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Zagospodarowanie obiektu – siedziby Klubu Seniora</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Wykorzystanie i pielęgnacja istniejących zasobów. Remont pomieszczeń na parterze budynku oraz zagospodarowanie terenu przyczyni się do rozwoju aktywności oraz zagospodarowania wolnego czasu znacznej części mieszkańców. Renowacja

	niszczącej części budynku. Poprawa zasobów i wizerunku Spychowa.
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo
Zakres zadania	remont pomieszczeń na parterze budynku, stworzenie funkcji kulturalnej, rekreacyjnej, edukacyjnej, zagospodarowanie czasu i potencjału osób starszych wyposażenie w urządzenia małej architektury służące rekreacji i wypoczynkowi /tablice informacyjne, kosze na odpady, ławki, urządzenia do ćwiczeń, itp./ podnoszące atrakcyjność miejsca uprzątnięcie, usunięcie zbędnej roślinności (odkrzaczenie), zapewnienie naturalnego doświetlenia terenu, uzupełnienie roślinności
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno oraz ze środków własnych podmiotów władających majątkiem. Dodatkowo przewiduje się ubieganie o dofinansowania ze środków zewnętrznych.

Nazwa zadania	<i>Wykonanie ścieżki rowerowej przy drodze powiatowej 1504N</i>
Zakładany cel realizacji zadania	Wykorzystanie istniejących zasobów. Wykonanie/wydzielenie ścieżki dla rowerów obok drogi powiatowej, (np. możliwość umiejscowienia ścieżki w pasie przeciwpożarowym), udoskonalenie komunikacji, wykorzystanie bezpaliwowych środków komunikacji, propagowanie ruchu i zdrowego trybu życia
Przeznaczenie	Odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Spychowo, goście, turyści, sportowcy
Zakres zadania	Zaprojektowanie i wykonanie ścieżki dla rowerów, możliwość umiejscowienia ścieżki w pasie przeciwpożarowym, nawierzchnia utwardzona, żwirowa, urządzenia towarzyszące, ławki, kosze na odpady, oświetlenie solarne, itp.
okres realizacji	2023-2030
Szacunkowa wartość zadania	500 000,00 zł
Źródło pokrycia kosztów operacji	Koszty zadania pokryte zostaną ze środków Gminy Świątajno oraz ze środków zewnętrznych.

Opisy wskazanych w w.w. tabelach zadań - są ogólne. Ich celem jest raczej ukazanie planu, potencjału, możliwości, itp., aniżeli określania sztywnych treści i sformułowań. Dopuszcza się zarówno dodatkowe elementy opisów, jak i ich modyfikacje, stosownie do opracowanych projektów, zawartych umów, wymogów programów, zasad obowiązujących przy dofinansowaniach ze środków zewn., itp.- przed przystąpieniem do realizacji.

X. Ewaluacja i monitoring

Plan odnowy miejscowości Spychowa sformułowano jako plany i działania na okres 2023-2030, równocześnie jednak przyjmując założenie poddawania treści Planu systematycznym analizom, aktualizacjom oraz uzupełnieniom, w zależności od potrzeb, raz na 2-3 lata. Służy temu bieżąca aktualizacja.

Jednym z głównych założeń i celów Planu jest przygotowanie i realizacja zamieszczonych w nim pomysłów i zadań. Ma to następować w działaniu systematycznym i konsekwentnym; realizacja jednych zadań wywołuje w naturalny sposób wyłanianie się nowych potrzeb, w tym m.in. kontynuacji wykonanych działań, rozszerzania ich na nowe obszary społeczne, udoskonalanie metod działania i narzędzi, monitorowanie założonych celów.

XI. Podsumowanie

Niniejszy Plan Odnowy Miejscowości Spychowo zakłada w przeciągu najbliższych kilku lat realizację kilku zadań. Istotą tych zadań jest rozwój gospodarczy miejscowości, pobudzenie aktywności środowisk lokalnych oraz stymulowanie współpracy na rzecz rozwoju i promocji wartości związanych z miejscową specyfiką społeczną i kulturową.

Zakładane cele Planu przewidują wzrost znaczenia wsi jako lokalnego ośrodka rozwoju kultury, edukacji, sportu i rekreacji.

Realizacja Planu Odnowy Miejscowości ma także służyć integracji społeczności lokalnej, większemu zaangażowaniu w sprawy wsi, zagospodarowaniu wolnego czasu dzieci i młodzieży oraz rozwojowi organizacji społecznych.

Cele i zadania określone w Planie Odnowy Miejscowości są wewnętrznie zgodne, a ich osiągnięcie i realizacja nie powoduje negatywnych skutków dla osiągnięcia celów i realizacji zadań wyższego rzędu.

Plan Odnowy Msc. Spychowo

POM istnieją w kilku sołectwach naszej gminy. Są one przydatne przy pozyskiwaniu środków finansowych zwłaszcza z Programu Odnowy Wsi Woj. Warmińsko-Mazurskiego pn. „*Wieś Warmii Mazur i Powiśla miejscem w którym warto żyć*”

POM Spychowa stracił moc w r. 2020

Aktualizacja była zaczęta jeszcze w r. 2020 przed upływem daty ważności, ale pandemia „przerwała” te prace.../jak wiadomo do nich potrzebne są spotkania między ludźmi, a te w okresie pandemii były wstrzymane/.

Wracamy do tematu, by doprowadzić do tego, żeby mieć aktualny plan.

Jesienią br. kontynuowane były prace zaczęte w 2020 r., związane z tą aktualizacją.

Pracowała nad nim m.in. Grupa Odnowy Miejscowości, wykorzystaliśmy Państwa propozycje z różnych spotkań i zebrań

Teraz mamy już prawie „domknięty” nowy projekt

Korzystając z dzisiejszego zebrania chcielibyśmy go przyjąć

Zasadnicza struktura POM nie zmieniła się – na początku dokumentu wypisuje się zasoby – co jest w sołectwie, a czego brakuje

A potem wymienia się sprawy, kierunki rozwoju – do działania, poprawienia, odnowienia, powstania czegoś nowego itp.

I określa się przykładowe zadania krótko je opisując

W nowym POM Spychowa jest sporo nowych fotografii – m.in. nowa sala sportowa, zagospodarowane miejsca, na które pozyskano wcześniej dofinansowania z Programu „Odnowa Wsi Woj. Warm.-Mazurskiego”, są fotografie z fortyfikacji Szczycieńskiej Pozycji Leśnej (bunkry) ...

Są nowe dane demograficzne,

niestety ubywa ludności: liczba mieszkańców Spychowa spadła poniżej 1000 i wynosi (31.10.2023) razem z okolicznymi msc. (Bystrz, Kierwik, Koczek, Połom, i inne) to 1252 (są to 2 sołectwa Spychowo i Koczek)

Wykreślono zrealizowane już zadania, dodano z nich nowe fotografie, nowe opisy

Część zadań pozostała, m.in. realizowany aktualnie pomost na jez. Spychowskim, zagospodarowanie brzegu jeziora Spychowskiego, modernizacje na terenie amfiteatru, rozbudowa wodociągu, kanalizacji, remonty i modernizacje dróg, poprawa oświetlenia, zagospodarowanie budynku po byłej remizie OSP, remont dachu na starej części budynku szkoły, a ponadto prace remontowe na terenie kościoła...

Wśród nowych – jest m.in. zagospodarowanie brzegu rz. Spychowskiej Strugi, wykonanie ścieżki rowerowej przy drodze powiatowej po zakończeniu jej modernizacji, zagospodarowanie terenu przy Klubie Seniora...

Znalazły się również w treści Planu zapisy o potrzebie zagospodarowania centrum miejscowości

Plan jest dokumentem „otwartym” można go uzupełniać, doskonalić, zgłaszać uwagi

Praktykowanym sposobem jest zamieszczanie w nim propozycji z zebrań wiejskich.

W związku z tym, że od kilku lat sołectwa naszej gminy dysponują Funduszem Sołeckim, dobrym sposobem na aktualizację POM jest umieszczanie w nim co jakiś czas planów/projektów, związanych z tym Funduszem, które corocznie są przyjmowane przez zabrania wiejskie.